

РЕЦЕПЦІЯ ТАНЦЮВАЛЬНОГО ФОЛЬКЛОРУ СЛОБОЖАНЩИНИ В УКРАЇНСЬКІЙ ЕТНОХОРЕОЛОГІЇ

I. С. Мостова

Харківська державна академія культури, м. Харків, Україна
iryna_mostova@xdak.ukr.education

К. В. Островська

Харківська державна академія культури, м. Харків, Україна
karina_ostrovska@xdak.ukr.education

Д. П. Мостовий

Харківський академічний театр музичної комедії, м. Харків,
Україна
mostovyi_dmytro@xdak.ukr.education

I. Mostova

Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0003-3377-235X>

K. Ostrovska

Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv, Ukraine
<https://orcid.org/0009-0009-8812-4641>

D. Mostovyi

Kharkiv Academic Theatre of Musical Comedy, Kharkiv, Ukraine
<https://orcid.org/0009-0002-3151-1586>

I. С. Мостова, К. В. Островська, Д. П. Мостовий. Рецепція танцювального фольклору Слобожанщини в українській етнохореології

У статті здійснено комплексний аналіз досліджень танцювального фольклору Слобожанщини, результатів етнографічних експедицій, сучасних адаптацій та інтерпретацій зафіксованих зразків у контексті генези етнохореологічних досліджень регіону. Авторами виявлено особливості рецепції фольклорного матеріалу в науковому дискурсі в різні історичні періоди, систематизовано результати дослідницьких пошуків для подальшого використання в наукових студіях, сформовано науково-дослідну базу для подальшої музеєфікації народного танцю Слобожанщини, окреслено закономірності формування регіональної традиції із чітким відокремленням від ідеологічних нашарувань. Здійснене наукове дослідження відіграє важливу роль у формуванні загальнонаціональної ідентичності, адже воно сприяє розумінню особливостей танцювального фольклору Слобожанщини, а також створює фундамент для подальшого збереження традиційної культури регіону.

Ключові слова: танцювальний фольклор Слобожанщини, музеєфікація танцю, рецепція, народний танець, етнохореологія, національна ідентичність.

I. Mostova, K. Ostrovska, D. Mostovyi. Reception of Slobozhanshchyna dance folklore in Ukrainian ethnochoreography

The relevance of the article. A comprehensive analysis of dance folklore studies in the context of the genesis of ethno-choreological thought in Ukraine is necessitated by several factors: national and integrative. The first factor is determined by the need to form a national identity with a clear understanding of regional traditions, especially those of Slobozhanshchyna (Sloboda Ukraine),

which is justified by the prolonged denationalization and ideological stratification of the totalitarian period. The integrative factor is dictated by the need to create a foundation for the further museumification of dance, which will contribute to the popularization of folk dance in European choreological discourse.

The purpose of the article is to examine the reception of Slobozhanshchyna dance folklore as a foundation for implementing a strategy for its preservation and popularization.

The methodology. In this article we applied a systematic approach as a basis for interdisciplinary research and the study of dance as a complex cultural and artistic system. The basic research method was repetitive analysis, which made it possible to identify the characteristics of the description and further study of dance in different historical eras, taking into account the socio-cultural factors of different historical periods.

The results. Based on the receptive-analytical method, the results of numerous scientific studies, ethnographic and folklore expeditions aimed at collecting and researching examples of dance folklore in Slobozhanshchyna have been systematized.

The scientific novelty. The article reveals the peculiarities of the reception of folklore material in scientific discourse in different historical periods, systematizes the results of research for further use in scientific studies, forms a scientific and research base for the further museumification of folk dance in Slobozhanshchyna, and outlines the patterns of formation of regional traditions with a clear separation from ideological layers.

The practical significance. The results of this article can be used in further ethno-choreological studies and other scientific research. Systematized data on the stages and features of research of the dance folklore of

Slobozhanshchyna can serve as a foundation for further work in the process of museumification of Ukrainian dance.

Conclusions. Research of the dance folklore of Slobozhanshchyna as a unique phenomenon of Ukrainian culture is an important tool for shaping national identity and presenting Ukraine's artistic heritage on the international stage. Systematizing knowledge about the folk dance of Slobozhanshchyna and studying its reception creates opportunities for its further preservation and presentation in museum collections.

Keywords: *dance folklore of Slobozhanshchyna, museumification of dance, reception, folk dance, ethnochoreology, national identity.*

Актуальність теми. Здійснення комплексного аналізу досліджень танцювального фольклору в контексті генези етнохореологічної думки в Україні актуалізується двома факторами: національним та інтегративним. Перший фактор зумовлюється необхідністю формування національної ідентичності із чітким розумінням регіональних традицій, особливо слобожанських, що аргументується тривалою денационалізацією та ідеологічними нашаруваннями часів тоталітарного періоду. Інтегративний фактор продиктований потребою створення фундаменту для подальшої музеєфікації танцю, що сприятиме популяризації фольклорного танцю в європейському хореологічному дискурсі. Це наукове дослідження корелюється з культурно-мистецьким проектом «Усна історія для спадщини танцю», запровадженим БО МБФ «Імпульс Трансформація Платформа»¹ за підтримки Goethe-Institut в Україні (у межах «Фонду Стійкості 2025») та Національного художнього музею України, метою якого є створення єдиного підходу до збереження танцювальної спадщини на теренах України.

Постановка проблеми. Внутрішня необхідність збереження автентичних танцювальних зразків, а також нові можливості популяризації танцювальної спадщини шляхом її музеєфікації, спонукають до систематизації та культурно-мистецької рецепції фольклорних танців Слобожанщини. Актуалізація цих етнохореологічних знань сформує чітке уявлення про автентичний танцювальний канон, позбавлений

суб'єктивних, ідеологічних та інших деформацій, надасть можливість використовувати народний танець Слобожанщини в балетмейстерській та педагогічній діяльності, поширювати зразки танцювального фольклору регіону, використовуючи європейський досвід збереження нематеріальної культурної спадщини.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Потреба створення фундаменту для подальших досліджень народних слобожанських танців та їх музеєфікації зумовлює необхідність формування системи архівування танцю та рецепції результатів довготривалих етнографічних і фольклорних експедицій, учасники яких фіксували, вивчали зразки танцювального фольклору в регіоні. Відтак, у дослідження було імplementовано результати наукових доробків європейських науковців, дотичних до проблем музеєфікації танцю (De Laet, 2015; Lista, 2014; Istvandy et al., 2024). Автори глибоко вивчили специфіку експонування танцювальної спадщини та запропонували підхід до музеєфікації та архівування танців. Цілком виправданою є відсутність врахування українського контексту в цих дослідженнях, що акцентує на необхідності національної адаптації. Також у розвідці було проаналізовано монографії М. Сумцова (Сумцов, 2017) та Д. Багалія (Багалій, 1990), результати фольклорних експедицій, проведених Г. Лук'янець (Лук'янець та ін., 2000), В. Осадчою (Красиков та ін., 1998), статті сучасних етнохореологів Г. Бреславець (Бреславець, 2017), І. Мостової та Є. Янина-Ледовської (Мостова & Янина-Ледовська, 2022). Визначено, що наукові дослідження танцювального фольклору Слобожанщини й досі не набули ґрунтового висвітлення серед науковців і потребують поглибленого вивчення.

Мета статті — виконати рецепцію танцювального фольклору Слобожанщини як фундаменту для реалізації стратегії його збереження та популяризації в контексті декомунізації й необхідності формування національної ідентичності.

Методологія дослідження. У науковій статті використано системний підхід як базовий для міждисциплінарних досліджень та вивчення танцю, що є складною культурно-мистецькою

¹ <https://icfitp.org.ua/>

системою. Використання цього підходу дозволило визначити рівень автентичності зафіксованих композиційних елементів народних танців для їх подальшої музеєфікації. Базовим методом дослідження став метод рецептивного аналізу, що дозволив виявити особливості опису та подальшого дослідження танцю в різні історичні епохи, зважаючи на соціокультурні чинники різних історичних періодів.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Слобожанщина — це регіон, що з моменту формування був змушений обстоювати свою національну ідентичність у контексті особливостей заселення, етнонашарувань, зовнішніх політичних та соціокультурних впливів. Фольклорна спадщина в регіоні, зокрема танцювальна, характеризувалась обмеженою дослідженістю, ідеологічними кліше часів тоталітаризму, швидкою втратою зв'язків з автентичністю. Формування танцювального канону зазначеного регіону, його збереження та популяризація набули нової актуальності за часів повномасштабного вторгнення, адже збереження культурних традицій є одним з важливих завдань виживання нації. Перед етнохореологами постали нові виклики, пов'язані з проблемою збереження нематеріальної культурної спадщини в умовах бойових дій. Саме вони стали каталізатором виникнення інноваційних підходів під час дослідження танцювального фольклору і його подальшої презентації та втілились у проекті «Усна історія для спадщини танцю». Метою проекту є «...впровадження сталого підходу до збереження танцювальної спадщини України через метод усної історії та адаптації його до сучасних потреб музейних інституцій і танцювальних дослідників» (Український погляд, 2025). Представлений 23 грудня 2025 р. протокол архівування танцю потребує наукової рецепції занотованих зразків народних танців Слобожанщини задля подальшої імплементації танцювальної спадщини регіону в цей проект.

Ретроспективний аналіз досліджень народних танців Слобожанщини свідчить про широке застосування описового методу, який дозволяє зберегти типові рухи та композиційні перебудови за умови, якщо процес опису здійснювався фахівцями-хореографами. На жаль, більшість

етнографічних і фольклорних розвідок у регіоні виконувалась фахівцями суміжних галузей, які не мали досвіду фіксації танцювальної спадщини. Відтак, виникло багато лакун між автентичним танцювальним мистецтвом Слобожанщини та сучасними сценічними інтерпретаціями балетмейстерів. Упровадження протоколу архівування, у контексті якого метод усної історії вбачається як базовий, дозволяє досліджувати танець як комплексне соціокультурне явище, адже утверджуються чітке знання метаданих танцю, текстологічна та контекстуальна фіксація, емоційно-психологічне зображення, створення протоколу реконструкції (переходу танцю в музей) і репрезентації. Останні два етапи останніми роками активно вивчаються в європейському науковому полі. Формування музейної реконструкції дозволяє запропонувати нові способи сприйняття танцю, а також зробити музейний простір інклюзивнішим й складнішим. У 2015 р. Т. Де Лаєт у статті “Moving (in) the museum: Re-enactment as research into the musealization of dance” (De Laet, 2015) підкреслював зростання інтересу музеїв до демонстрації танцю як витвору, що презентується танцівниками наживо серед об'єктів, які зазвичай формують музейні колекції. Автор акцентував на доволі широкому розумінні терміна «реконструкція» і передбачав можливість переосмислення, запозичення або трансформації сталих хореографічних форм у музейному просторі, що було б неможливим за умови стандартної сценічної репрезентації. Теорія альтернативної реконструкції танцю в музейних просторах була означена і в статті М. Лісти (Lista, 2014). Авторка розглянула можливості живих перформансів у статичних музейних експозиціях, що, на її думку, дозволяло сучасним танцям розвиватись поза умовними часом та простором. Наукові «заклики» до трансформації музейних просторів та зміни підходів в експонуванні нематеріальної культурної спадщини лунають і нині: «...вийти за межі функціональних уявлень про використання означає перейти від поняття збереження до потенційної трансформації онтології артефактів та архівних матеріалів як “інертних” у щось нове, що стає і живе...» (Istvandy et al., 2024, р. 3), що осучаснює уявлення про

реконструкцію та репрезентацію танцю. Такий комплексний підхід потребує швидкої наукової рецепції описових зображень в етнографічних дослідженнях та архівних даних, що дозволить зробити народний танець Слобожанщини «живим» презентантом нематеріальної культурної спадщини регіону.

Формування першоджерел з дослідження нематеріальної культурної спадщини Слобожанщини розпочалось у XIX ст. Цей процес тісно пов'язаний з ім'ям М. Ф. Сумцова (Сумцов, 2017). Саме він започаткував використання порівняльного напрямку у вивченні традиційного фольклору. Наукова діяльність етнографа розгорталась на тлі піднесення українського національного руху, зацікавленості діячів культури і мистецтва у вивченні фольклору та пильної уваги до культури українського села. Апогеєм дослідницьких практик М. Ф. Сумцова стало видання монографії «Слобожане. Історично-етнографічна розвідка», яка і нині є базою для етнографічних досліджень. Згадки етнографа про народні танці описові: подекуди перелічуються назви танців, що виконувались на весіллях («...грають польські, французькі кадрили, мазурки, вальси та інші танці...») (Сумцов, 2017, с. 32), з'являються описи спогадів інших дослідників, що транслюють композиційні особливості танців («...в весенню добу дівчата беруться за руки і йдуть рядочками з села на поле, роблячи ворота з піднятих рук, під котрими по черзі пропускають наперед задні пари...») (там само, с. 49). Дослідник наводить приклади дитячих ігор «Мак» та «Дударик», які супроводжувались хороводами та умовними рухами, що реконструювали текст пісні (там само, с. 97–98), згадує про танці на весіллі (там само, с. 103, с. 106). Користуючись згадками М. Сумцова про народний танець, виникає можливість упорядкування деяких метаданих (де і в яких умовах виконувалась танець) та емоційно-психологічних станів, у яких відбувалась презентація танців. Точну реконструкцію, у зв'язку з відсутністю текстологічної фіксації, не виконати, але можлива авторська ретрансляція. Позитивною ознакою досліджень М. Сумцова є його першоджерельність, яка позбавлена суб'єктивності та ідеологічних нашарувань: автор фіксує танець у його

первинному середовищі, базуючись на згадках живих учасників побуту слобожан.

Описовим методом для збереження згадок про народні танці Слобожанщини користувався П. Іванов, який підкреслював побутування гопаків, козачків та метелиць, хороводних танців «Просо» та «Мак» (Мостова & Янина-Ледовська, 2022). Повноцінна музеєфікація цих танців, на основі виключно етнографічного матеріалу, представленого П. Івановим, не можлива через недостатність презентативної інформації.

За радянських часів дослідження народного танцю Слобожанщини виконувалось переважно в контексті створення уніфікованого танцю, який відбивав ідеї тоталітарного суспільства. Розвідки, присвячені народному танцю, акцентували на загальнонародних рухах та ідентифікації українців з культурою інших народів. Попри ідеологічний тиск, дослідникам вдалося зафіксувати, систематизувати та поширити зразки народного танцю України, однак заглибитись в регіональні, а тим більше етнографічні особливості не вдалось. Результати плідної роботи В. Верховинця, В. Авраменка, П. Вірського дозволили зробити український народний танець упізнаваним, сценічним, активно діючим зразком нематеріальної культури, але уніфікація та хореографічні кліше тим самим унеможливили збереження унікальних регіональних особливостей танцювального фольклору.

У цей період танцювальне мистецтво Слобожанщини розвивалось виключно в напрямі сценічної обробки народного танцю, зразки якого були зібрані в центральних областях України. Водночас непомітно втрачався зв'язок з поколіннями-носіями, відбувалися швидкий перехід від індивідуального виробництва до утилітарного, русифікація міського, а потім і сільського населення в регіоні. Результатом суперечливого процесу популяризації народно-сценічного танцю, з одного боку, стала поява численної кількості професійних та аматорських колективів, що нині продовжують зберігати традиційну танцювальну культуру та дозволяють плекати національну ідентичність, з іншого — втрата регіональної танцювальної ідентичності в таких складних прикордонних регіонах, як Слобожанщина.

Новий етап національного піднесення, а разом із ним і початок нової хвилі етнографічних, фольклорних та етнохореологічних досліджень нематеріальної культурної спадщини Слобожанщини, розпочався після проголошення Незалежності України. Відтак, одними з головних джерел про традиційну культурну спадщину Слобожанщини стали результати фольклорно-етнографічних експедицій «Муравський шлях» (Красиков та ін., 1998; Лук'янець та ін., 2000). Їхньою метою була фіксація та подальше збереження нематеріальної культурної спадщини Слобожанщини, позбавленої ідеологічних утисків та нашарувань, фіксація традицій, побуту, вірувань, пісень, танців і світогляду населення. Експедиція проходила Муравським шляхом — важливим ареалом в економічному, соціокультурному та мистецькому житті регіону. У різні роки було організовано декілька експедицій, але ґрунтовна наукова праця, яка і сьогодні актуальна для етнохореологів, виникла лише в 1997 р. (Красиков та ін., 1998).

Під керівництвом етнографів та фольклористів харківських закладів вищої освіти (нині — Харківська державна академія культури, Харківський національний університет мистецтв ім. І. П. Котляревського, Харківський національний університет «Харківський політехнічний інститут») і Харківського обласного центру народної творчості (нині — КЗ «Харківський обласний організаційно-методичний центр культури і мистецтва» ХОР) було зібрано фольклорний матеріал у селах і хуторах Богодухівського, Краснокутського, Валківського, Нововодолазького районів Харківської області (нині — Богодухівського району, Валківської міської громади, Краснокутської, Нововодолазької селищних громад). За редакцією М. Красникова, Н. Олійник, В. Осадчої, М. Семенової (Красиков та ін., 1998) опубліковано результати експедиції та створено базу для подальших дослідницьких студій. У збірці можна знайти згадки про народні танці, що виконувались до Великодня, танці до обряду водіння Маланки («...Танцювала сама (*Маланка), крутилася») (Красиков та ін., 1998, с. 71), згадуються танці під час весілля («Танцювали краков'як, гопак, козачка, метелицю, комаринську. Бариня — первий танець.

Вона каблучками вицьохкує, витрахкує — треба вміти. Полька проста — весь час парами вулішняються. А полька-птичка — половина танцю парюю, а половину — дівчина кружиться») (Красиков та ін., 1998, с. 154). За відсутності у складі цієї фольклорно-етнографічної експедиції фахівця-хореографа, згадки про народний танець були виключно описовими і їх використання в подальшій практичній діяльності доволі ускладнене, хоча більшість метаданих збережена, а це дозволяє використовувати їх під час музеєфікації.

В етнографічних записах В. Осадчої також можна знайти згадки про побутові танці «Валківська полька», «Чепелянка», «Бичок» («козачок») (Бреславець, 2017, с. 141). На жаль, здебільшого це виключно музичні записи, але можна знайти й частковий опис рухів та композиції. Відтак, за Г. Бреславець, танець «Валківська полька» являв собою жвавий парний танець, композиція якого базувалась на колових перебудовах (рух проти годинникової стрілки основним кроком польки, кружляння в парі або одного партнера навколо іншого). Найпоширеніші рухи в танці — притупи, основний крок польки, підскоки.

Продовження фольклорно-етнографічних експедицій «Муравський шлях», яке було здійснене у 2000 р., виявилось інформативнішим для подальших етнохореологічних студій. Збірка «Муравський шлях — 2000» (Лук'янець та ін., 2000) була упорядкована методистом Харківського обласного центру народної творчості Г. Лук'янець, кандидатом історичних наук М. Масловим та художнім керівником дитячого фольклорного колективу «Вербиченька» О. Ковалем. У збірці згадувались танці під час весільних обрядів, що виконувались у супроводі скрипки та бубна. Найвагомим внеском у вивчення народного танцю Слобожанщини стала творчість фольклорного гурту «Муравський шлях». Про важливість діяльності колективу неодноразово згадували в науковій дискусії. Так, Г. М. Бреславець підкреслювала, що «Муравський шлях» «...запровадили традицію “танцювати по-українськи” в м. Харкові не лише на фестивалних майданчиках (“Свято Івана Купала” в с. Сквородинівка, міжнародний фестиваль традиційної культури “Покуть”, “Кроковее коло”), а й започаткували серію “фольклорних

віталень», приурочених до календарно-обрядових свят, або «Традицій одного села», де невід'ємною складовою став майстер-клас із вивчення побутових танців, широко поширених на теренах Слобожанщини (Харківщини, Сумщини) та Полтавщини» (Бреславець, 2017, с. 140). Керівниці колективу вдалося створити цифровий архів фольклору Слобожанщини та Полтавщини, фундаментом якого стала відеотека із записами народних побутових танців цих регіонів, до якої увійшли відтворені за результатами експедицій танці «Краков'як», «Ойра», «Полька-птичка», «Реченька», «Яблучко», «Гречаники» (на теренах Слобожанщини також відомий як «Про Василя»), «Коробочка», а також хороводні танці «Ворота» й «Кроковее колесо». Музеєфікація цих танців уможливується наявністю метаданих (зафіксованої інформації про назву, автора, рік створення та першого виконання, вид танцю, форму презентації, структуру, учасників), відеоматеріалу, усної історії (згадок носіїв першоджерела, що документувались під час експедицій), а також можливістю створити протокол репрезентації. Таким чином, зберігається не лише рух, що є сутністю танцю, але й життєвий досвід виконавця. Комплексний підхід до створення архівів народних танців також дозволить усунути проблему пошуку автентичності, тобто визначення оригінальності репрезентації в процесі створення динамічного й перформативного «музейного експоната».

Немало фольклорно-етнографічних експедицій проводилось селами Сумщини, що була частиною Слобожанщини. Особливістю таких заходів стала значна кількість зібраного пісенного матеріалу, який мав би супроводжуватись виконанням побутових танців, однак чітко зафіксованих народних танців у матеріалах не збереглося. Аналіз записів підтверджує побутування таких танців, як полька, кроков'як, карапет, сербіянка, гопак, але без опису особливостей композиції або характеру виконання рухів.

Сучасні етнохореологічні дослідження, що здійснювались у XXI ст., базувались на фольклорно-етнографічних розвідках минулих років, але мали в основі рецепційно-аналітичний підхід, презентуючи «чистий» фольклорний

матеріал, фокусуючись на репрезентації регіонального матеріалу з метою формування національної ідентичності. Серед науковців, які вивчали танцювальний фольклор Слобожанщини, потребує уваги дослідна діяльність Г. М. Бреславець (Бреславець, 2017), О. В. Лиманської (Лиманська, 2011), І. С. Мостової (Mostova, 2019), С. В. П'ятаченка (П'ятаченко, 2020).

Висновки. Комплексний аналіз результатів нечисленних етнографічних та фольклорних досліджень, у яких частково вивчався народний танець Слобожанщини та його генеза, підкреслив наявність наукових лагун, спричинених відсутністю вчасної професійної фіксації. Особливості рецепції танцювального фольклору регіону відслідковуються в контексті кросісторичного аналізу. Відтак, у кінці XIX — на початку XX ст. з розквітом національного руху в Україні дослідники збирали та ретранслявали фольклор у його первинному вигляді, намагаючись зберегти національні та регіональні особливості, зафіксувати традицію (діяльність М. Сумцова); радянський період характеризувався відсутністю регіональних досліджень і принциповою уніфікацією традицій, регіональні особливості нівелювались; за часів незалежної України звернення до фольклорних зразків стало елементом пошуку національної ідентичності, а вивчення регіональних ознак — шляхом до формування української мистецької спадщини. В останній окреслений етап дослідження танцювальних традицій у регіоні відбувається з використанням рецепційно-аналітичного методу. Протягом усього періоду вивчення танцювального фольклору науковцям вдалось зафіксувати інформацію про немало регіональних танців («Краков'як», «Ойра», «Полька-птичка», «Реченька», «Яблучко», «Про Василя», «Коробочка», «Ворота», «Кроковее колесо» та ін.), які в подальшому можуть бути музеєфікованими: збережено загальну інформацію про час та місце виконання, умови виконання, композиційну структуру, способи ретрансляції та ін., відповідно до протоколу фіксації музейних експонатів.

Збережені танці Слобожанщини характеризувались доволі широкою жанровою різноманітністю: в регіоні популярними були польки, кадрили, хороводні танці та ігри, а також інші

побутові танці. Факт багатожанровості танцювального фольклору регіону свідчить про багатшаровість культурної традиції із чіткою належністю до української мистецької спадщини.

Перспективи подальших досліджень розглянутого в науковій статті питання може розвиватись у декількох напрямках: етнохореологічному (поглиблення знань щодо особливостей вивчення та збереження зразків народних танців

Слобожанщини), музеєзнавчому (формування документальних справ для створення архівів танців, розширення методів фіксації танцю, зокрема й за допомогою цифрових інструментів), мистецькому (вивчення особливостей сценічної обробки фольклорних зразків, створення перформативних практик на основі народних танців).

Список посилань

- Багалій, Д. І. (1990). *Історія Слобідської України*. Основа.
- Бреславець, Г. М. (2017). Методологічні засади сучасного сценічного втілення українського побутового танцю. *Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті*, (4), 138–142.
- Красиков, М. М., Олійник, Н. П., Осадча, В. М., & Семенова, М. О. (Упор.) (1998). *Муравський шлях — 97: матеріали фольклорно-етнографічної експедиції*. Видавництво ХДІК.
- Лиманська, О. В. (2011). Трансформація побутово-ігрового комплексу слобожанської традиції у сучасному хореографічному мистецтві. *Культура та сучасність*, (2), 190–195.
- Лук'янець, Г. В., Маслов, М. П., & Коваль, О. В. (Упор.) (2000). *Муравський шлях — 2000: матеріали фольклорно-етнографічної експедиції*. Регіон-інформ.
- Мостова, І. С., & Янина-Ледовська, Є. В. (2022). Народний танець Слобожанщини в ярмарковій традиції. *Культура України*, (77), 97–102. <https://doi.org/10.31516/2410-5325.077.12>
- П'ятченко, С. В. (2020). Пелагея Литвинова-Бартош — дослідниця народної культури Сіверщини. В І. В. Верба (Ред.), *Родові таємниці Сіверянського краю* (Вип. 8, сс. 6–15). Лисенко М. М.
- Сумцов, М. Ф. (2017). *Слобожане: Історично-етнографічна розвідка*. SeRozhko.
- Український погляд. (2025, Листопад 30). *Усна історія для спадщини танцю*. <https://ukrpohliad.org/culture/usna-istoriya-dlya-spadshhyny-tancyu.html>
- De Laet, T. (2015). Moving (in) the museum: Re-enactment as research into the musealization of dance. *Muséologies*, 8(1), 55–70. <https://doi.org/10.7202/1034610ar>
- Istvandity, L., Baker, S., & Long, P. (2024). Creative futures for cultural heritage: a typology of creative practice in the GLAM sector — towards a creative heritage approach. *Museum Management and Curatorship*, 1–17. <https://doi.org/10.1080/09647775.2024.2331444>
- Lista, M. (2014). *Play Dead: Dance, museums, and the “time-based arts”*. *Dance Research Journal*, 46(3), 6–23. <https://doi.org/10.1017/S0149767714000515>
- Mostova, I. (2019). Досвід етнохореології в опануванні стилістики слобожанського танцювального фольклору. *Танцювальні студії*, 2(1), 49–58. <https://doi.org/10.31866/2616-7646.2.1.2019.172185>
- Оке, А. (2017). Keeping time in dance archives: moving towards the phenomenological archive space. *Archives and Records*, 38(2), 197–211. <https://doi.org/10.1080/23257962.2016.1274255>

References

- Bahalii, D. I. (1990). *The History of Sloboda Ukraine*. Osnova. [In Ukrainian].
- Breslavets, H. M. (2017). Methodological foundations of the modern stage embodiment of Ukrainian folk dance. *Tradysii ta novatsii u vyshchii arkhitekturno-khudozhnii osviti*, (4), 138–142. [In Ukrainian].
- Krasykov, M. M., Oliinyk, N. P., Osadcha, V. M., & Semenova, M. O. (Comp.) (1998). *Muravskiy shliakh — 97: materialy folklorno-etnohrafichnoi ekspedytsii*. Vydavnytstvo Kharkivskoho derzhavnoho instytutu kultury [In Ukrainian].
- Lymanska, O. V. (2011). The transformation of the everyday and playful complex of the Slobozhanshchyna tradition in contemporary choreographic art. *Kultura ta suchasnist*, (2), 190–195. [In Ukrainian].
- Lukianets, H. V., Maslov, M. P., & Koval, O. V. (Comp.) (2000). *Muravskiy shliakh — 2000: materialy folklorno-etnohrafichnoi ekspedytsii*. Rehon-inform. [In Ukrainian].
- Mostova, I. S., & Yanyina-Ledovska, Ye. V. (2022). Folk dance of Slobozhanshchyna in the fair tradition. *Culture of Ukraine*, (77), 97–102. <https://doi.org/10.31516/2410-5325.077.12> [In Ukrainian].
- Piatachenko, S. V. (2020). Pelageya Litvinova-Bartosh is a researcher of folk culture in the Severia region. In I. V. Verba (Ed.), *Rodovi taiemnytsi Siverianskoho kraiu* (Issue 8, pp. 6–15). Lysenko M. M. [In Ukrainian].

- Sumtsov, M. F. (2017). *Slobozhans: Historical and Ethnographic Research*. SeRozhko. [In Ukrainian].
- Ukrainskyi pohliad. (2025, November 30). *Oral history for dance heritage*. <https://ukrpohliad.org/culture/usna-istoriya-dlya-spadshhyny-tancyu.html> [In Ukrainian].
- De Laet, T. (2015). Moving (in) the museum: Re-enactment as research into the musealization of dance. *Muséologies*, 8(1), 55–70. <https://doi.org/10.7202/1034610ar> [In English].
- Istvandity, L., Baker, S., & Long, P. (2024). Creative futures for cultural heritage: a typology of creative practice in the GLAM sector — towards a creative heritage approach. *Museum Management and Curatorship*, 1–17. <https://doi.org/10.1080/09647775.2024.2331444> [In English].
- Lista, M. (2014). *Play Dead: Dance, museums, and the “time-based arts”*. *Dance Research Journal*, 46(3), 6–23. <https://doi.org/10.1017/S0149767714000515> [In English].
- Mostova, I. (2019). The experience of ethnocoreology in mastering the stylistics of Slobozhanshchyna dance folklore. *Tantsiuvalni studii*, 2(1), 49–58. <https://doi.org/10.31866/2616-7646.2.1.2019.172185> [In Ukrainian].
- Oke, A. (2017). Keeping time in dance archives: moving towards the phenomenological archive space. *Archives and Records*, 38(2), 197–211. <https://doi.org/10.1080/23257962.2016.1274255> [In English].

Отримано: 03.12.2025

Прийнято до друку: 08.01.2026

Опубліковано: 23.03.2026

I. С. Мостова

кандидат мистецтвознавства, доцент, декан факультету хореографічного мистецтва, Харківська державна академія культури, м. Харків, Україна

К. В. Островська

заслужений працівник культури, доцент, завідувач кафедри народної хореографії та теорії танцю, Харківська державна академія культури, м. Харків, Україна

Д. П. Мостовий

артист балету, Харківський академічний театр музичної комедії, м. Харків, Україна

I. Mostova

Candidate of Art History, Associate Professor, Dean of the Faculty of Choreographic Arts, Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv, Ukraine

K. Ostrovska

Honored Worker of Culture, Associate Professor, Head of the Department of Folk Choreography and Dance Theory, Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv, Ukraine

D. Mostovyi

Ballet dancer, Kharkiv Academic Theatre of Musical Comedy, Kharkiv, Ukraine